

Politička organizacija građana NAŠA STRANKA
Adresa: Branilaca Sarajeva 5/1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Sanela Klarić

Delegatkinja u Domu naroda Parlamenta FBiH
Sarajevo, 12.01.2023.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primljeno:	12-01-2023		
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
02	-02-	129	124

Dostaviti:
Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
n/r Predsjedavajući g. Tomislav Martinović

Uputiti:
Vlada Federacije Bosne i Hercegovine

PREDMET: Rezolucija

Na osnovu članova 138, 141. i 203. Poslovnika Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/03, 21/09 i 24/20) Domu naroda Parlamenta Federacije BiH na usvajanje upućujem **Prijedlog Rezolucije o zaštiti i unaprijeđenju kvaliteta zraka u zatvorenom prostoru u Federaciji Bosne i Hercegovine.**

S poštovanjem,

Sanela Klarić

Delegatkinja u Domu naroda Parlamenta FBiH

PRIJEDLOG

**REZOLUCIJA O ZAŠTITI I UNAPRIJEĐENJU
KVALITETA ZRAKA U ZATVORENOM PROSTORU
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, januar 2024. godine

Uzimajući u obzir da:

- ljudi danas 80% do 90% života provode u zatvorenom prostoru;
- kontrolna mjerenja pokazuju da je koncentracija zagađujućih materija dva do pet puta veća u zatvorenom nego na otvorenom prostoru;
- se znatno manje pažnje pridaje onečišćenju zraka u zatvorenom u odnosu na otvoreni prostor;
- podaci Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) ukazuju da devet od deset ljudi udiše zrak u kojem koncentracije zagađujućih materija premašuju ograničenja data u smjernicama SZO, a slabo i srednje razvijene zemlje pate od najveće izloženosti;
- provedena istraživanja jasno ukazuju na povezanost između izloženosti toksičnim materijama iz okruženja i razvoja akutnih, hroničnih i malignih oboljenja kod djece i odraslih osoba;
- su djeca najosjetljivija na zdravstvene posljedice zagađenog zraka, što je posljedica nezrelosti njihovog respiratornog, imunološkog, reproduktivnog, centralnog nervnog i probavnog sistema;
- djeca, usljed dva puta bržeg ciklusa disanja, imaju veću stopu potrošnje kisika i apsorbuju znatno veće količine zagađujućih materija od odraslih;
- se stopa povećanja broja djece sa alergijama može povezati i sa toksičnošću materijala u objektima gdje djeca borave.

Zabrinuti zbog toga što:

- sa pandemijom virusa SARS-COV-2, zbog primoranosti da se više vremena provodi u zatvorenom prostoru, pitanje kvaliteta unutrašnjeg zraka postaje još relevantnije;
- mandatorni ostanak djece kod kuće znači manje prilika za njihovu svakodnevnu fizičku aktivnost na otvorenom, školskim igralištima ili parkovima;
- rezultati istraživanja internacionalnog projekta "SEARCH" koji je provodio *Regionalni centar za okoliš centralne i istočne Evrope*, ukazuju da su u školama u BiH zabilježene najviše koncentracije PM₁₀ lebdećih čestica, benzena, te među najvišim koncentracijama toluena, ksilena i NO₂, te da je zastupljenost djece sa dijagnozom astme, aktivnim astmatičnim simptomima i antiastmatičnim tretmanom u BiH veća od prosječnih vrijednosti;
- rezultati pilot *Studije kvaliteta unutaršnjeg zraka u odabranim zgradama obrazovnih institucija u Kantonu Sarajevo* ukazuju na visoke koncentracije PM_{2,5} i CO₂ te neadekvatnu unutrašnju temperaturu i relativnu vlažnost u učionicama, pogotovo u sezoni grijanja;
- druga istraživanja također ukazuju da djeca uzrasta od sedam do deset godina koja pohađaju nastavu u učionicama u kojima su izmjerene više koncentracije štetnih čestica, pokazuju zaostatak u razvoju radne memorije i pažnje sa negativnim posljedicama po njihov kognitivni razvoj, a samim time i akademska postignuća u odnosu na djecu iz manje zagađenih područja;

- se u BiH ne vrše mjerenja koncentracije CO₂ što je po posljednjim istraživanjima važan parametar zagađenosti unutrašnjeg zraka;
- Bosna i Hercegovina, njeni entiteti, Distrikt i kantoni nemaju dostatnu legislativu za borbu sa problemom loše kvalitete zraka u zatvorenom prostoru.

Pozivajući se na odredbe:

- Rezolucije Evropskog parlamenta "Čist zrak za sve" (2019);
- Direktive 2018/844 Evropskog Parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2010/31 / EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27 / EU o energetskej efikasnosti (2018);
- Uredbe br. 305/2011 Evropskog Parlamenta i Vijeća o utvrđivanju usklađenih uvjeta za stavljanje u promet građevinskih proizvoda (2011);
- Deklaracije o okolišu i zdravlju iz Parme (2010);
- Zakona o zdravstvenoj zaštiti FBiH (2010);
- Akcionog plana za životnu sredinu i zdravlje djece u Evropi (2004);
- Smjernica Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) za kvalitetu zraka u zatvorenom (1987 i 2000);
- Zaključaka i preporuka analize "Kvaliteta unutrašnjeg zraka" Udruženja "Savjet za zelenu gradnju - Green Council"

mi, predstavnice i predstavnici građanki i građana Federacije Bosne i Hercegovine, posvećeni zaštiti života i zdravlja svih naših sugrađanki i sugrađana, a naročito onih najmlađih
u s v a j a m o

REZOLUCIJU

O ZAŠTITI I UNAPRIJEĐENJU KVALITETA ZRAKA U ZATVORENOM PROSTORU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Veliki broj provedenih istraživanja jasno ukazuju na povezanost između izloženosti zagađujućim materijama iz životne sredine i razvoja akutnih, hroničnih i malignih oboljenja kod ljudi. Podaci Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) ukazuju da devet od deset ljudi udiše zrak u kojem koncentracije zagađujućih materija premašuju ograničenja data u smjericama, a slabo i srednje razvijene zemlje pate od najveće izloženosti.

Zagađujuće materije se mogu zadržavati duži vremenski period u zraku zatvorenih prostora i tako uticati na ljude putem različitih načina izloženosti, i to udisanjem, preko probavnog trakta ili kože. Djeca su najosjetljivija na zdravstvene učinke zagađenja zraka. Osjetljivost djece je najčešće posljedica nezrelosti njihovog respiratornog, imunološkog, reproduktivnog, centralnog nervnog i probavnog sistema. Štetni uticaji loše kvalitete unutrašnjeg zraka se prvenstveno manifestuju problemima s respiratornim i kardiovaskularnim sistemom,

nastankom karcinoma i drugim bolestima izazvanim nepovoljnom životnom sredinom, kao i učincima na akademske sposobnosti školske djece.

Simptomi i oboljenja koje izazivaju pojedine zagađujuće materije iz unutrašnjeg zraka su prepoznati i definisani u preporukama SZO, kao i u rezolucijama, akcionim planovima i uredbama institucija Evropske unije (EU).

Sa pandemijom virusa SARS-COV-2 pitanje kvaliteta zraka u zatvorenom prostoru postaje još aktuelnije jer su i djeca i odrasli primorani više vremena provoditi u zatvorenom prostoru, uz povećanje rizika od zaraze i razvoja bolesti u zagađenim, vlažnim, zagušljivim i nedovoljno ventiliranim prostorima.

Zbog svega navedenog, mi izabrane predstavnice i izabrani predstavnici građanki i građana obavezujemo Vladu Federacije Bosne i Hercegovine da imenuje interdisciplinarnu radnu grupu, koju će činiti predstavnici i predstavnice:

- *Ministarstva obrazovanje i nauke,*
- *Ministarstva zdravstva,*
- *Ministarstva prostornog uređenja,*
- *Ministarstva okoliša i turizma,*
- *Ministarstva pravde,*
- međunarodnih i domaćih nevladinih organizacija i
- nezavisnih eksperata koje se bave zaštitom zraka u zatvorenom prostoru;

čiji bi rezultati rada u prvoj godini od imenovanja trebali biti:

- Akcioni plan za zaštitu djece i mladih osoba od zagađenja zraka u zatvorenom prostoru;
- Nacrt Zakona o kvaliteti zraka u zatvorenom prostoru u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građenju u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- Izmjene i dopune *Pravilnika o tehničkim svojstvima za dimnjake u građevinama, Pravilnika o tehničkim svojstvima sistema ventilacije, djelimične klimatizacije i klimatizacije u građevinama i Pravilnika o tehničkim svojstvima sistema grijanja i hlađenja građevina;*
- Analiza usklađenosti *Pravilnika o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka (2005) i Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka (2012) sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije.*

Mi, predstavnice i predstavnici građanki i građana Federacije Bosne i Hercegovine, također obavezujemo Vladu Federacije Bosne i Hercegovine da hitno preduzme korake ka:

- podizanju svijesti građanki i građana o štetnim efektima zagađenog zraka u kućanstvima;
- podizanju svijesti poslodavaca o štetnim efektima zagađenog zraka na radnom mjestu;
- podizanju svijesti o neophodnosti primjene održivih i neškodljivih materijala u građenju i rekonstrukciji objekata.